

DEVELOPMENT OF PRODUCTIVE POTENTIAL AND REGIONAL ECONOMY

УДК 332.14(477)
JEL L51, R10, R11, R58

DOI: 10.26906/EiR.2026.2(101).4630

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ Й ІНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Бабух Ілона Борисівна*, кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри маркетингу, інновацій та регіонального розвитку
Федишин Софія Олегівна**, магістр
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

*ORCID 0000-0001-8274-5716

**ORCID 0009-0000-5771-9233

Дата надходження статті: 27.03.2026

Дата прийняття статті: 17.04.2026

Дата публікації статті: 29.05.2026

Вступ. У сучасних умовах трансформації соціально-економічних систем, що супроводжуються інтенсивними структурними зрушеннями, посиленням впливів глобалізаційних процесів і поглибленням міжрегіональних диспропорцій, особливої актуальності набуває проблема формування ефективної державної регіональної політики. Регіон, як базова складова національного економічного простору, виконує ключову роль у забезпеченні економічного зростання, підтриманні соціальної стабільності та стимулюванні інноваційного розвитку держави. Водночас він характеризується суттєвою диференціацією за рівнем соціально-економічного розвитку, обсягом ресурсного потенціалу та рівнем інституційної спроможності.

У науковій літературі та практиці публічного управління підкреслюється, що сучасні підходи до формування державної регіональної політики не повною мірою відповідають складності, динамічності та багатовимірності сучасних трансформаційних процесів. Зокрема, простежується недостатній рівень системності у поєднанні теоретико-методологічних підходів із практичними інституційними механізмами реалізації політики, що обумовлює обмежену результативність управлінських рішень, фрагментарність регіонального розвитку та збереження значних міжрегіональних диспропорцій.

Істотного значення набуває інституційний вимір формування державної регіональної політики, оскільки саме інституційне середовище визначає характер взаємодії між рівнями публічної влади, механізми розподілу повноважень і ресурсів, а також забезпечує узгодження інтересів держави, регіонів і територіальних громад. Недостатній рівень розвитку інституційного середовища, слабка узгодженість управлінських функцій та обмежена ефективність механізмів багаторівневого врядування знижують результативність реалізації регіональної політики.

У контексті процесів децентралізації та реформування системи публічного управління посилюється роль органів місцевого самоврядування як безпосередніх суб'єктів реалізації регіональної політики. Водночас їх інституційна та фінансова спроможність залишається нерівномірною, що зумовлює

© Бабух І. Б., Федишин С. О., 2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

необхідність подальшого вдосконалення теоретико-методологічних засад державної регіональної політики, зокрема шляхом інтеграції сучасних підходів до просторового розвитку, інституційного аналізу та стратегічного управління. Окрім цього, сучасні виклики, пов'язані з економічною нестабільністю, демографічними зрушеннями, посиленням екологічних ризиків та необхідністю забезпечення переходу до моделі сталого розвитку, вимагають переосмислення традиційних підходів до регіональної політики та формування нових управлінських інструментів, здатних забезпечити адаптивність, стійкість і конкурентоспроможність регіональних соціально-економічних систем. У зв'язку з цим об'єктивною є необхідність поглиблення теоретико-методологічного та інституційного обґрунтування засад формування і реалізації державної регіональної політики в умовах соціально-економічних трансформацій, що визначає актуальність і практичну значущість даного дослідження.

Огляд останніх джерел досліджень і публікацій. Наукове осмислення проблематики державної регіональної політики в Україні базується на комплексному поєднанні нормативно-правових актів, стратегічних документів державного рівня та результатів досліджень вітчизняних науковців. Нормативно-правовою основою у цій сфері виступає, зокрема, Закон України «Про засади державної регіональної політики», який визначає концептуальні та інституційні засади формування і реалізації відповідної політики, а також Державна стратегія регіонального розвитку України на період до 2027 року, що окреслює стратегічні пріоритети просторового розвитку держави та спрямована на скорочення між-регіональних диспропорцій і забезпечення збалансованого розвитку територій.

У науковій літературі значна увага приділяється дослідженню теоретико-методологічних засад формування та реалізації державної регіональної політики. Вагомий внесок у розвиток цієї проблематики зробили такі дослідники, як Т. Баланюк, М. Долішній [4], П. Іваненко, А. Кіншак, І. Сотник [10], І. Сторонянська [7], А. Ткачук, С. Шульц [6; 9] та інші. В їхніх працях розкривається широкий спектр питань, пов'язаних із формуванням ефективних механізмів державного управління регіональним розвитком, удосконаленням інституційного забезпечення, впровадженням інструментів стратегічного планування, а також підвищенням результативності регіональної політики в умовах трансформаційної економіки.

Водночас, незважаючи на наявність значного обсягу наукових напрацювань у цій сфері, низка аспектів регулювання регіонального розвитку залишається недостатньо дослідженою та дискусійною. Зокрема, потребують подальшого наукового осмислення питання узгодження інституційних механізмів публічного управління, підвищення ефективності багаторівневого врядування, а також інтеграції сучасних інституційних підходів до процесів формування регіональної політики. Особливої актуальності набувають дослідження, що враховують вплив сучасних трансформаційних процесів, посилення ролі інституційних чинників та необхідність адаптації державної регіональної політики до умов євроінтеграції та сталого розвитку.

Метою дослідження є узагальнення теоретико-методологічних та інституційних засад формування державної регіональної політики в умовах трансформаційних соціально-економічних змін, а також обґрунтування підходів до підвищення її ефективності в контексті забезпечення збалансованого просторового розвитку та зменшення міжрегіональних диспропорцій. Для досягнення поставленої мети використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів дослідження. Зокрема, застосовано методи аналізу та синтезу для виявлення структурних особливостей державної регіональної політики, системний підхід – для розгляду її як цілісної багаторівневої системи управління, а також інституційний метод – для дослідження ролі інституційного середовища. Методи узагальнення й абстрагування дали змогу систематизувати наукові підходи до трактування державної регіональної політики, визначити її інституційні передумови та виокремити базові принципи формування в умовах соціально-економічної трансформації. Застосований методологічний інструментарій забезпечив комплексне дослідження державної регіональної політики як багаторівневої системи, що функціонує в умовах динамічних змін та потребує постійного вдосконалення інституційних механізмів реалізації.

Основний матеріал і результати. У сучасних умовах трансформації національних економік, а також посилення глобалізаційних процесів, державна регіональна політика набуває особливої значущості як один із ключових інструментів державного управління. Вона спрямована на забезпечення просторової збалансованості розвитку, підвищення ефективності функціонування територіальних соціально-економічних систем та зміцнення внутрішньої цілісності держави. Актуальність зазначеної політики обумовлена необхідністю подолання структурних диспропорцій, які виникають внаслідок нерівномір-

ного розміщення продуктивних сил, різного рівня забезпеченості ресурсами, а також відмінностей у соціально-економічному розвитку окремих регіонів.

У теоретико-методологічному аспекті державна регіональна політика розглядається як багаторівнева система цілеспрямованих управлінських впливів. Вона охоплює комплекс економічних, правових, адміністративних та інституційних механізмів, застосування яких забезпечує координацію розвитку територій у межах єдиної загальнонаціональної стратегії. Така політика виконує інтеграційну функцію, оскільки сприяє узгодженню інтересів держави, регіонів і територіальних громад, формуючи тим самим передумови для становлення цілісного економічного простору [1]. У цьому контексті державна регіональна політика виступає не лише як інструмент адміністративного управління, а як складна система стратегічного планування розвитку територій, що базується на принципах ефективності, інклюзивності та довгострокової стійкості. Її реалізація потребує постійного вдосконалення механізмів координації між рівнями влади, а також адаптації до змін соціально-економічного середовища, що зумовлює її динамічний та еволюційний характер.

Концептуальною основою ефективної державної регіональної політики є поєднання низки фундаментальних принципів, серед яких ключове місце посідають принципи децентралізації, субсидіарності, збалансованості й адаптивності. Зокрема принцип децентралізації передбачає делегування частини владних повноважень на регіональний рівень, що сприяє підвищенню оперативності управлінських рішень та врахуванню специфіки територій. Принцип субсидіарності забезпечує раціональний розподіл функцій між різними рівнями влади, відповідно до якого управлінські рішення приймаються на найближчому до громадян рівні за умов наявності відповідних ресурсів і компетенцій. Принцип збалансованості орієнтує державну політику на гармонійний розвиток усіх територій, тоді як принцип адаптивності забезпечує здатність системи реагувати на динамічні соціально-економічні зміни та зовнішні виклики [3].

Важливим аспектом формування державної регіональної політики є забезпечення узгодженості загальнодержавних стратегічних пріоритетів із локальними інтересами регіонів. Це передбачає врахування комплексу чинників, зокрема природно-ресурсного потенціалу, демографічних характеристик, рівня розвитку інфраструктури, історико-культурних особливостей, а також інституційної спроможності територій [2]. Такий підхід створює передумови для диференціації управлінських рішень і підвищення результативності їх реалізації.

Складовою системи регіонального управління виступає внутрішня економічна політика регіонів, яка охоплює широкий спектр заходів, спрямованих на структурну модернізацію економіки, підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу, розвиток виробничої та соціальної інфраструктури, а також забезпечення екологічної безпеки. Її реалізація здійснюється із застосуванням інструментів стратегічного планування, прогнозування, програмно-цільового підходу та стимулювання інвестиційної активності, що в сукупності формує основу для створення довгострокових конкурентних переваг регіонів.

Суб'єктно-об'єктна структура державної регіональної політики характеризується складною системою взаємодії між центральними органами виконавчої влади, регіональними органами управління та органами місцевого самоврядування. Така взаємодія ґрунтується на розподілі повноважень, відповідальності та ресурсів, що забезпечує узгоджене функціонування всієї системи управління регіональним розвитком. Об'єктами впливу виступають адміністративно-територіальні одиниці, у межах яких реалізуються управлінські заходи, спрямовані на забезпечення соціально-економічної стабільності, економічного зростання та підвищення якості життя населення.

У межах інституційного підходу доцільно виокремити різні моделі формування державної регіональної політики, які відображають особливості взаємодії між рівнями публічної влади. Централізована модель передбачає домінування центрального управління та обмеження автономії регіонів, що характерно для адміністративно-командних систем. Децентралізована модель, навпаки, ґрунтується на високому рівні самостійності регіонів і активній ролі органів місцевого самоврядування, тоді як держава виконує переважно координаційну функцію. Найбільш ефективною в сучасних умовах визнається комбінована модель, яка поєднує елементи централізованого стратегічного управління та регіональної саморегуляції, забезпечуючи баланс між єдністю державної політики та автономією територій [5; 8].

Функціональна структура державної регіональної політики передбачає поєднання галузевого та територіального підходів до управління розвитком. Галузевий підхід орієнтований на стимулювання

окремих секторів економіки, тоді як територіальний підхід спрямований на комплексний розвиток регіонів як цілісних соціально-економічних систем. Їх поєднання забезпечує більш раціональне розміщення продуктивних сил, підвищення ефективності економічної діяльності та зменшення міжрегіональних диспропорцій.

Сучасна державна регіональна політика має інтегрований та багатовекторний характер, оскільки охоплює економічну, соціальну, екологічну, демографічну та гуманітарну складові. Такий підхід відповідає концепції сталого розвитку, яка передбачає збалансоване поєднання економічного зростання, соціального прогресу та охорони довкілля. Економічна складова спрямована на забезпечення самодостатності регіонів, раціональне використання ресурсів, стимулювання інвестиційної діяльності та розвиток депресивних територій. Соціальна складова орієнтована на забезпечення рівного доступу населення до базових послуг, що є основою соціальної стабільності та суспільної згуртованості. Екологічна складова державної регіональної політики набуває особливої актуальності в умовах зростання антропогенного навантаження на довкілля. Її реалізація передбачає інтеграцію екологічних вимог у процеси економічного планування, впровадження ресурсозберігаючих технологій та застосування превентивних заходів для мінімізації негативного впливу на навколишнє середовище. Демографічна політика спрямована на оптимізацію процесів відтворення населення, формування збалансованої вікової структури та розвиток людського капіталу. Гуманітарна складова забезпечує розвиток культурного потенціалу, збереження національної ідентичності та формування активного громадянського суспільства.

Попри наявність значного наукового доробку у сфері державної регіональної політики, у сучасній науковій літературі зберігається низка невирішених проблем. Значна частина досліджень зосереджена на теоретичних аспектах формування політики, тоді як питання її практичної реалізації в умовах інституційної нестабільності та обмежених ресурсів потребують подальшого опрацювання. Водночас недостатньо уваги приділено розробленню чітких кількісних підходів до оцінювання ефективності регіональної політики, що ускладнює прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Додатковими проблемами є недостатня інтеграція цифрових технологій та аналітичних інструментів у процеси формування та реалізації державної регіональної політики, що обмежує можливості прогнозування соціально-економічних процесів і знижує адаптивність управлінських рішень. Крім того, зберігається нерівномірність інституційної спроможності територіальних громад, що виступає одним із ключових чинників збереження міжрегіональних диспропорцій [6; 8]. У зв'язку з цим виникає потреба у подальшому вдосконаленні інституційних механізмів державної регіональної політики, розвитку системи її оцінювання та впровадженні інноваційних підходів до управління регіональним розвитком.

Висновки. Проведене дослідження дозволило встановити, що державна регіональна політика в умовах соціально-економічних трансформацій набуває системоутворюючого значення у забезпеченні збалансованого розвитку територій та підвищенні стійкості національної економіки. Її ефективність визначається не лише сукупністю застосованих інструментів, але й рівнем інституційної узгодженості між центральними та місцевими органами влади, що підтверджує ключову роль інституційного середовища у формуванні результативної політики. Встановлено, що реалізація принципів децентралізації та субсидіарності сприяє підвищенню відповідальності органів місцевого самоврядування та наближенню управлінських рішень до потреб територіальних громад. Водночас досягнення збалансованого розвитку потребує ефективної координації на національному рівні, що зумовлює необхідність поєднання централізованих і децентралізованих механізмів управління.

Важливим результатом є обґрунтування того, що сучасна регіональна політика повинна мати комплексний характер і враховувати економічні, соціальні, екологічні та інституційні чинники розвитку. Такий підхід дозволяє формувати цілісні управлінські рішення, спрямовані на підвищення конкурентоспроможності регіонів і скорочення міжрегіональних диспропорцій.

Окремо слід відзначити, що стримуючими факторами ефективної реалізації регіональної політики залишаються нерівномірність інституційної спроможності територій, обмеженість фінансових ресурсів та недостатній рівень використання сучасних цифрових інструментів управління. Подолання цих обмежень потребує подальшого вдосконалення інституційних механізмів та розвитку аналітичного забезпечення прийняття управлінських рішень. Отримані результати створюють підґрунтя для удосконалення підходів до формування державної регіональної політики, зокрема в частині розвитку багаторівневогорядування, підвищення ефективності використання ресурсів та забезпечення сталого розвитку територій в умовах євроінтеграційних процесів та повоєнного відновлення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бабух І. Б., Поченчук Г. М. Регіональна структурна політика в Україні : теоретичні підходи та проблеми реалізації. *Бізнес Інформ*. 2025. № 2. С. 311–318. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-2-311-318> (дата звернення: 27.03.2026).
2. Гусева М. О. Регіональна структурна політика – суть, роль та напрями реалізації. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2014. Вип. 5 (109). С. 11–20.
3. Данилюк І. В. Принцип субсидіарності у регіональній політиці та державному управлінні. *Регіональна політика: історія, політико-правові засади, урбаністика, просторове планування, архітектура : збірник наукових праць*. 2019. Вип. 5, ч. 1. С. 162–167.
4. Долішній М. І., Беленький П. Ю., Бідак В. Я., Бойко Є. І., Вовканич С. Й., Габрель М. М., Гадзало Я. М., Герасимчук З. В., Гладій М. В., Гоголь Г. П. Регіональна політика : методологія, методи, практика : монографія / ред. М. І. Долішній. Львів : НАН України. Ін-т регіональних досліджень, 2001. 719 с.
5. Конотопенко О. Особливості централізованої та децентралізованої моделі публічного управління в Україні. *Публічне управління і право: історія, теорія, практика : збірник наукових праць*. 2022. Вип. 2. С. 36–41.
6. Регіональна структурна політика : сучасні тенденції та нові виклики : монографія / наук. ред. С. Л. Шульц; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України». Львів, 2016. 328 с.
7. Сторонянська І. З., Бенюська Л. Я. Нова регіональна політика ЄС : особливості реалізації в контексті сучасних викликів та ризиків. *Регіональна економіка*. № 1. 2023. С. 3–11. DOI: <https://doi.org/10.36818/2071-4653-2023-1-1> (дата звернення: 25.03.2026).
8. Харченко Ю. П. Інституціоналізація регіонального простору: теорія, методологія, практика : монографія. Чернівці : НУ «Чернігівська політехніка», 2023. 290 с.
9. Шульц С. Л., Джаман М. О., Луцків О. М. Інноваційні підходи до реалізації державної регіональної політики. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України : зб. наук. пр.* 2018. Вип. 5 (133). С. 54–58.
10. Kuzior O., Kostenko A., Sotnyk I., Chortok, Yu., Tuliakov O., Podmanicka M. Socioeconomic sustainability and the solidarity economy formation under the war conditions in Ukraine. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2023. No. 5 (52). P. 256–267. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcapter.5.52.2023.4132> (дата звернення: 26.03.2026).

REFERENCES:

1. Babukh I. B., Pochenchuk H. M. (2025) Regional structural policy in Ukraine: theoretical approaches and implementation problems. *Biznes Inform – Business Inform*, No. 2, pp. 311–318. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-2-311-318> (Accessed March 27, 2026).
2. Husieva M. O. (2014) Regional structural policy – the essence, role and directions of implementation. *Sotsialno-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrainy – Socio-Economic Problems of the Modern Period of Ukraine*, vol. 5 (109), pp. 11–20.
3. Danyliuk I. V. (2019) Principle of subsidiarity in regional policy and public administration. *Regionalna polityka: istoriia, polityko-pravovi zasady, urbanistyka, prostоровe planuvannia, arkhitektura – Regional Policy: History, Political and Legal Foundations, Urban Studies, Spatial Planning, Architecture*, Issue 5, Part 1, pp. 162–167.
4. Dolishnyi M. I., Bieliienkyi P. Yu., Bidak V. Ya., Boiko Ye. I., Vovkanych S. Y., Habrel M. M., Hadzalo Ya. M., Herasymchuk Z. V., Hladii M. V., Hohol H. P. (2001) *Regionalna polityka: metodolohiia, metody, praktyka : monohrafiia* [Regional Policy: Methodology, Methods, Practice: Monograph]. In M. I. Dolishnyi (Ed.). Lviv, NAN Ukrainy. In-t rehion, doslidzh. (in Ukrainian)
5. Konotopenko O. (2022) Osoblyvosti tsentralizovanoi ta detsentralizovanoi modeli publicnogo upravlinnia v Ukraini [Features of centralized and decentralized models of public administration in Ukraine]. *Publichne upravlinnia i pravo: istoriia, teoriia, praktyka – Public Administration and Law: History, Theory, Practice*, Issue 2, pp. 36–41.
6. Shults S. L. (Ed.) (2016) *Regionalna strukturalna polityka: suchasni tendentsii ta novi vyklyky: monohrafiia* [Regional Structural Policy: Current Trends and New Challenges: Monograph]. Lviv : DU Instytut rehionalnykh doslidzhen imeni M. I. Dolishnoho NAN Ukrainy. (in Ukrainian)
7. Storonianska I. Z., Benovska L. Ya. (2023) Nova rehionalna polityka YeS: osoblyvosti realizatsii v konteksti suchasnykh vyklykiv ta ryzykiv [New EU regional policy: Features of implementation in the context of modern challenges and risks]. *Regionalna ekonomika – Regional Economy*, No. 1, pp. 3–11. DOI: <https://doi.org/10.36818/2071-4653-2023-1-1> (Accessed March 25, 2026).
8. Kharchenko Yu. P. (2023) *Instytutsionalizatsiia rehionalnoho prostoru: teoriia, metodolohiia, praktyka: monohrafiia* [Institutionalization of regional space: Theory, methodology, practice: Monograph]. Chernihiv: NU “Chernihivska politekhnika”. (in Ukrainian)
9. Shults S. L., Dzhaman M. O., Lutskiv O. M. Innovatsiini pidkhody do realizatsii derzhavnoi rehionalnoi polityky [Innovative approaches to the implementation of state regional policy]. *Sotsialno-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrainy – Socio-Economic Problems of the Modern Period of Ukraine*, Issue 5 (133), pp. 54–58.
10. Kuzior O., Kostenko A., Sotnyk I., Chortok, Yu., Tuliakov O., Podmanicka M. (2023) Socioeconomic sustainability and the solidarity economy formation under the war conditions in Ukraine. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. No. 5 (52). P. 256–267. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcapter.5.52.2023.4132> (Accessed March 26, 2026).

УДК 332.14(477)

JEL L51, R10, R11, R58

Бабух Ілона Борисівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри маркетингу, інновацій та регіонального розвитку, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. **Федишин Софія Олегівна**, магістр, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. **Theoretical, methodological, and institutional foundations for the formation and implementation of state regional policy under conditions of socio-economic transformations.**

У статті узагальнено теоретико-методологічні та інституційні засади формування і реалізації державної регіональної політики в умовах соціально-економічних трансформацій. Обґрунтовано її роль як ключового інструменту публічного управління, спрямованого на забезпечення збалансованого просторового розвитку та зменшення міжрегіональних диспропорцій. Удосконалено підходи до визначення ролі інституційного середовища у формуванні ефективної регіональної політики. Доведено, що її результативність залежить від узгодженості взаємодії між рівнями публічної влади та розвитку механізмів багаторівневого врядування. Набули подальшого розвитку положення щодо застосування принципів децентралізації, субсидіарності, збалансованості та адаптивності. Обґрунтовано доцільність комбінованої моделі регіональної політики, що поєднує централізовані та децентралізовані підходи. Запропоновано комплексний підхід до формування політики з урахуванням економічних, соціальних, екологічних та інституційних чинників розвитку. Визначено ключові обмеження її реалізації, серед яких нерівномірність інституційної спроможності територій, обмеженість фінансових ресурсів та недостатній рівень цифровізації управління. Практична значущість результатів полягає у можливості їх використання для вдосконалення механізмів державного управління регіональним розвитком та розроблення стратегій територіального розвитку в умовах євроінтеграції.

Ключові слова: регіон, державна регіональна політика, інституційні засади, інституційне середовище, багаторівневе врядування, децентралізація, субсидіарність, регіональний розвиток, публічне управління, територіальний розвиток, сталий розвиток, соціально-економічні трансформації, міжрегіональні диспропорції.

UDC 332.14(477)

JEL L51, R10, R11, R58

Iлона Babukh, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor at Department of Marketing, Innovation and Regional Development, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University. **Sofia Fedyshyn**, Master Student, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University. **Theoretical, methodological, and institutional foundations for the formation and implementation of state regional policy under conditions of socio-economic transformations.**

The article presents a comprehensive analysis of the theoretical, methodological, and institutional foundations of the formation and implementation of state regional policy under conditions of socio-economic transformations. It is substantiated that state regional policy serves as a key instrument of public governance aimed at ensuring balanced spatial development, reducing interregional disparities, and improving the efficiency of regional socio-economic potential utilization. In the context of globalization, structural economic changes, and increasing regional asymmetries, the importance of effective regional policy is significantly increasing. The study emphasizes the crucial role of the institutional environment in shaping policy effectiveness. It is demonstrated that policy outcomes depend on the level of institutional development, the coherence of interactions between different levels of public authority, and the efficiency of multilevel governance mechanisms. The principles of decentralization and subsidiarity are further developed as essential elements of modern regional policy, enabling more flexible and responsive decision-making aligned with the needs of territorial communities. The paper advances the principles of balance and adaptability, which enhance the capacity of governance systems to respond to dynamic socio-economic changes and external challenges, thereby strengthening the resilience of regional development. A combined model of state regional policy is substantiated, integrating centralized strategic coordination with decentralized implementation to ensure a balance between national policy coherence and regional autonomy. A comprehensive framework for regional policy formation is proposed, incorporating economic, social, environmental, and institutional dimensions. This approach supports the development of integrated policy solutions aimed at improving regional competitiveness, promoting sustainable development, and enhancing the quality of life. Key constraints to policy implementation are identified, including uneven institutional capacity, limited financial resources, and insufficient digitalization of public administration. The practical significance of the research lies in its applicability to improving governance mechanisms, strengthening strategic planning, and supporting the development of territorial strategies in the context of European integration and post-war recovery.

Key words: region, state regional policy, institutional foundations, institutional environment, multilevel governance, decentralization, subsidiarity, regional development, public administration, territorial development, sustainable development, socio-economic transformations, interregional disparities.